

Kortelė:

943610_RegNr_I-3012-257/2014

<http://www.infolex.lt/tp/943610>

Administracinė byla Nr. I-3012-257/2014

Teisminio proceso Nr. 3-64-3-02468-2014-3

Procesinio sprendimo kategorija 15.2.3.2.; 74

(S)

ŠIAULIŲ APYGARDOS ADMINISTRACINIS TEISMAS

S P R E N D I M A S

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2014 m. gruodžio 5 d.

Šiauliai

Šiaulių apygardos administracinio teismo teisėja Laisvutė Kartanaitė,

sekretoriaujant Rimai Sakalauskaitei,

nedalyvaujant pareiškėjui D. A.,

nedalyvaujant atsakovo Lietuvos valstybės, atstovaujamos Šiaulių tardymo izoliatoriaus, atstovui,

rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjo D. A. skundą atsakovui Lietuvos valstybei, atstovaujamai Šiaulių tardymo izoliatoriaus, dėl neturtinės žalos atlyginimo.

Teismas, išnagrinėjęs pateiktą skundą,

n u s t a t ė :

Pareiškėjas D. A. (toliau – ir pareiškėjas) kreipėsi į teismą su skundu, prašydamas priteisti iš Lietuvos valstybės, atstovaujamos Šiaulių tardymo izoliatoriaus, neturtinę žalą.

Pareiškėjas D. A. į teismo posėdį neatvyko, apie bylos nagrinėjimo vietą ir laiką pranešta tinkamai, teismo šaukimu (56 b. l.). Pareiškėjas rašytiniame papildyme nurodė, kad prašo bylą nagrinėti jam nedalyvaujant (52 b. l.). Pareiškėjas skunde (2–3 b. l.) nurodė, kad Šiaulių tardymo izoliatoriuje buvo kalinamas nuo 2011 m. sausio 27 d. iki 2013 m. sausio 24 d. nesilaikant nustatyto vienam asmeniui skirto gyvenamojo ploto normos. Kadangi buvo kalinamas kameroje, kuriose vienam asmeniui teko mažesnis kalinimo kameros plotas nei nustatyta norma, kalinimo sąlygos tampa nepakenčiamos, nes nėra galimybės pajudėti ar pasimankštinti, trūko oro, kasdien skaudėjo galvą, sutriko kraujo spaudimas, dažnai kildavo konfliktai, tapo irzlus ir nervingas, ligotas. Įrodinėdamas neturtinę žalą vadovaujasi Lietuvos Respublikos teisės aktais, ES teisės aktais, juos cituoja, nurodo

Lietuvos teismų praktiką. Prašo iš atsakovo priteisti 10 000 Lt neturtinės žalos atlyginimą. Rašytiniame papildyme (52 b. l.) nurodė, kad jo atžvilgiu senatis negali būti taikoma, nes jo įkalinimas Šiaulių tardymo izoliatoriuje buvo tęstinis (nebuvo paleistas iš įkalinimo įstaigos).

Atsakovo Lietuvos valstybės, atstovaujamos Šiaulių tardymo izoliatoriaus, atstovas į posėdį neatvyko, apie bylos nagrinėjimo vietą ir laiką pranešta tinkamai, teismo šaukimu (54 b. l.).

Atsakovas Lietuvos valstybė, atstovaujama Šiaulių tardymo izoliatoriaus, atsiliepime (44–49 b. l.) nurodė, kad prašo taikyti reikalavimo senaties terminą, pareiškėjo skundą dėl neturtinės žalos atlyginimo atmesti kaip nepagrįstą, o skundą nagrinėti atsakovo atstovui nedalyvaujant.

Atsiliepime atsakovas pažymėjo, kad pareiškėjas periodiškai nuo 2011-01-27 iki 2013-01-24 buvo laikomas Šiaulių tardymo izoliatoriuje, tai patvirtina Šiaulių tardymo izoliatoriaus Įskaitos skyriaus 2014-10-28 pažyma Nr. 69/06-5003 „Dėl D. A. laikymo Šiaulių tardymo izoliatoriuje“.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.125 straipsnio 8 dalyje reikalavimams dėl padarytos žalos atlyginimo nustatytas sutrumpintas trejų metų ieškinio senaties terminas. Civilinio kodekso 1.134 straipsnio 1 punkto nuostata, kad ieškinio senatis netaikoma iš asmeninių neturtinių teisių atsirandantiems reikalavimas, kaip išaiškinta Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008-01-02 nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-7-2/2008, reiškia, kad ieškinio senatis netaikoma reikalavimams dėl asmeninių neturtinių teisių, kurios neturi ekonominio turinio, gynimo, o iš asmeninių neturtinių teisių pažeidimų atsirandantiems reikalavimams atlyginti tiek turtinę, tiek ir neturtinę žalą ieškinio senatis taikoma. Atsakovas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.126 straipsnio 2 dalies, 1.127 straipsnio 1 dalies nuostatomis, prašo nagrinėjant pareiškėjo skundą dėl neturtinės žalos atlyginimo taikyti ieškinio senaties terminą, skaičiuojant nuo kreipimosi į teismą dienos, t. y. nuo 2014-10-13.

Lietuvos higienos norma HN 76:1999, nustačiusi, kad kamerų tipo patalpoje ploto vienam žmogui norma – ne mažiau kaip 5 kv.m (6.15 p.), Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. kovo 30 d. įsakymu Nr.V-241 (įsigaliojo nuo 2010 m. balandžio 11 d.) buvo pripažinta netekusi galios. Minėtu įsakymu buvo patvirtinta Lietuvos higienos norma HN 76:2010 „Laisvės atėmimo vietos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, kuri nustato tik laisvės atėmimo vietų įrengimo reikalavimus. Lietuvos higienos normai HN 76:1999 netekus galios ploto, tenkančio vienam asmeniui, tardymo izoliatoriuje norma buvo nustatyta Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2010 m. gegužės 11 d. įsakymu Nr. V-124 „Dėl didžiausio tardymo izoliatoriuje ir areštinėje leidžiamų laikyti asmenų skaičiaus ir minimalaus ploto, tenkančio vienam asmeniui, tardymo izoliatoriaus ir areštinės kameroje nustatymo“ (įsigaliojo nuo 2010 m. gegužės 14 d.). Įsakymo Nr. V-124 1.3 punktas nustatė, kad iki Laisvės atėmimo vietų modernizavimo strategijos įgyvendinimo priemonių 2009–2017 metų plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. rugsėjo 30 d. nutarimu Nr.1248, numatytų priemonių įgyvendinimo vienam asmeniui tenkantis minimalus plotas tardymo izoliatoriaus ir areštinės kameroje negali būti mažesnis kaip 3,6 kv. m. Pažymi, kad teisinis reglamentavimas nenustato tam tikrų baldų ar įrenginių užimamo ploto įtakos skaičiuojant kameros plotą, todėl galima preziumuoti, kad skaičiuojant vienam asmeniui tenkantį kameros plotą visas kameros plotas dalijamas iš kameroje laikomų asmenų skaičiaus.

Kaip matyti iš Šiaulių tardymo izoliatoriaus Įskaitos skyriaus 2014-10-28 pažymos Nr. 69/06-5003 „Dėl D. A. laikymo Šiaulių tardymo izoliatoriuje“, pareiškėjas laikotarpiu, kuriam netaikoma ieškinio senatis, Šiaulių tardymo izoliatoriuje buvo laikomas kameroje Nr. 6 nuo 2011-10-13 iki 2011-11-08 su 3–8 asmenimis ir vienam iš jų teko nuo 7,52 iki 2,82 m², kameroje Nr. 65 nuo 2011-11-08 iki 2012-03-01 su 4–11 asmenų ir vienam iš jų teko nuo 5,65 iki 2,05 m², nuo 2012-03-07 iki 2012-03-23 su 6–10 asmenų ir vienam iš jų teko nuo 3,77 iki 2,26 m², nuo 2012-03-30 iki 2012-06-04 su 3–10 asmenų ir vienam iš jų teko nuo 7,53 iki 2,26 m², kameroje Nr. 20 nuo 2012-03-23 iki 2012-03-30 su 6–12 asmenų ir vienam iš jų teko nuo 3,12 iki 1,56 m², kameroje Nr. 21 nuo 2012-06-04 iki 2012-06-05 su 9–10 asmenų ir vienam iš jų teko nuo 2,08 iki 1,87 m², nuo

2012-06-12 iki 2012-06-13 su 6–10 asmenų ir vienam iš jų teko nuo 3,12 iki 1,87 m², kameroje Nr. 82 nuo 2012-06-05 iki 2012-06-07 su 5–8 asmenimis ir vienam iš jų teko nuo 4,58 iki 2,86 m², kameroje Nr. 44 nuo 2012-06-07 iki 2012-06-12 su 5–6 asmenimis ir vienam iš jų teko nuo 3,58 iki 2,99 m², kameroje Nr. 54 nuo 2012-06-13 iki 2012-06-20 su 8–11 asmenų ir vienam iš jų teko nuo 2,25 iki 1,63 m², kameroje Nr. 96 nuo 2012-06-20 iki 2012-08-27 su 5–10 asmenų ir vienam iš jų teko nuo 3,79 iki 1,89 m², kameroje Nr. 50 nuo 2012-08-27 iki 2012-12-04 su 4–10 asmenų ir vienam iš jų teko nuo 4,67 iki 1,87 m², nuo 2012-12-11 iki 2013-01-24 su 5–9 asmenimis ir vienam iš jų teko nuo 3,73 iki 2,07 m².

Kadangi kameroje esančių asmenų skaičius niekada nėra pastovus, pareiškėjui periodiškai tekdavo nuo 1,56 kv.m iki 7,53 kv.m gyvenamojo ploto, o tai leidžia daryti išvadą, jog tik tam tikrais atvejais pareiškėjui galimai teko mažesnis kalnimo kameros plotas nei nustatyta norma, o periodiškai ji netgi buvo viršijama.

Atsakovas atkreipė dėmesį į asmenų laikymo kardomojo kalnimo įstaigose specifiką: toje pačioje kameroje laikomų asmenų skaičius per tą pačią parą nėra pastovus (dalis kviečiama pas ikiteisminio tyrimo pareigūnus, etapuojama į teismus, areštines, pataisos namus ir atitinkamą laiką nebūna kameroje). Kaip pažymėjo Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2012 m. liepos 9 d. sprendime administracinėje byloje Nr. A-146-1527/2012, ši aplinkybė (kintantis asmenų skaičius kameroje) turi įtakos vienam asmeniui tenkančios ploto normos kameroje kaitai, nes daliai asmenų išvykus likusiems kameroje asmenims tenka daugiau kameros bendrojo ploto. Todėl net mažiausio ploto kameroje, keičiantis kalninių asmenų skaičiui per parą, plotas, tenkantis vienam asmeniui, kinta nuo mažesnio už nustatytą iki viršijančio normą.

Pareiškėjas Šiaulių tardymo izoliatoriuje per laikotarpį, kuriam netaikoma ieškinio senatis, iš viso buvo laikomas 459 dienas. Pasivaikščiojimo laiku (1 val. per dieną), medicininių apžiūrų metu, prausimosi pirtyje metu asmenys nebūna gyvenamojoje kameroje. Pareiškėjo pretenzijos atsakovui už šį laikotarpį laikytinos nepagrįstomis ir nesuteikiančiomis pagrindo Šiaulių tardymo izoliatoriaus pareigūnų veiksmus pripažinti neteisėtais. Nenustačius dėl šio laikotarpio Šiaulių tardymo izoliatoriaus neteisėtų veiksmų (vienos iš viešosios atsakomybės sąlygų), pareiškėjo reikalavimas dėl žalos atlyginimo už šį laikotarpį negali būti tenkinamas.

Pareiškėjo laikymo Šiaulių tardymo izoliatoriuje metu jo laikymo kameroje Nr. 56 buvo atliktas sąlygų atitikimo higienos reikalavimams patikrinimas.

Kameroje Nr. 54, kurioje pareiškėjas buvo laikomas laikotarpiais nuo 2012-06-13 iki 2012-06-20, Šiaulių visuomenės sveikatos centro patikrinimas (patikrinimo išvados surašytos 2012-06-27 patikrinimo akte Nr. EP-229) buvo atliktas 2012-06-25. Patikrinimo akte Šiaulių visuomenės sveikatos centras konstatavo, kad reikalingas paprastas remontas, kameroje laikomi asmenys švara ir tvarka nesirūpina, nes ant sienų voratinkliai, patalpa nevalyta.

Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2009 m. liepos 10 d. įsakymu Nr. V-176 patvirtintų Tardymo izoliatorių įrengimo ir eksploataavimo taisyklių 13 punkte nustatyta, kad gyvenimo ir buities sąlygos kameroje turi atitikti Lietuvos Respublikos higienos normas. Tardymo izoliatorių įrengimo ir eksploataavimo taisyklių 2 punktas nustato: taisyklės taikomos naujai statomiems, rekonstruojamiems ar kapitaliai remontuojamiems tardymo izoliatoriams. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. kovo 30 d. įsakymu Nr. V-241 patvirtintos Lietuvos higienos normos HN 76:2010 „Laisvės atėmimo vietos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ 2 punktas įtvirtina analogiško pobūdžio nuostatą: veikiančioms laisvės atėmimo vietoms taikomi tik tie šios higienos normos reikalavimai, kurie nesusiję su pastato ar patalpų rekonstrukcijos darbais. Šiaulių tardymo izoliatorius pastatytas ir įrengtas iki Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus įsakymo „Dėl tardymo izoliatorių įrengimo ir eksploataavimo taisyklių patvirtinimo“ ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymo „Dėl Lietuvos higienos normos HN 76:2010 „Laisvės atėmimo vietos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“ įsigaliojimo,

todėl nagrinėjamu atveju, analizuojant pareiškėjo laikymo įstaigoje sąlygas, taikytinos tik tos taisyklių nuostatos ir tie higienos normos reikalavimai, kurie nesusiję su pastato ar patalpų rekonstrukcijos darbais. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, atsakovas pabrėžia, jog negalima konstatuoti įstaigos neteisėto veikimo, kiek tai susiję su pareiškėjo argumentais dėl gryno oro, nes šie įrengimo reikalavimai susiję su pastato ar patalpų rekonstrukcijos darbais. Pagal higienos normos 24 punktą, gyvenamosios patalpos turi būti vėdinamos per langus, išskyrus patalpas, kuriose veikia mechaninė patalpų vėdinimo ar kondicionavimo sistema. Šiaulių tardymo izoliatoriaus gyvenamosios kameros yra vėdinamos natūraliu būdu (per langus bei duris). Mikroklimato parametrai kamerose priklauso nuo kamerų įrengimo, jose esančių asmenų skaičiaus ir kitų aplinkybių (tokių, kaip lauko temperatūra, asmenų judėjimas į kamerą ir iš jos ir kt.). Kadangi Šiaulių tardymo izoliatoriuje dėl pastato statuso negali būti atliekami rekonstrukcijos ar kapitalinio remonto darbai, higienos normos HN 76:2010 reikalavimai, susiję su šiais darbais netaikytini ir įstaiga negali būti pripažįstama atsakinga dėl nustatomų šių reikalavimų pažeidimų. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, atsakovas pabrėžia, jog negalima konstatuoti įstaigos neteisėto veikimo, kiek tai susiję su pareiškėjo argumentais dėl vėdinimo, nes šie įrengimo reikalavimai susiję su pastato ar patalpų rekonstrukcijos darbais.

Atsakovas pabrėžia, kad įstaiga veikia 1911 m. pastatytame pastate, yra nuolat perpildyta. Šiaulių tardymo izoliatoriaus administracija dėl objektyvių priežasčių ne visuomet turi galimybę užtikrinti vienam asmeniui 3,6 kv.m ploto, bet tokia situacija nėra pastovi ir priklauso ne nuo institucijos kompetencijai priklausančių veiksmų atlikimo ar neatlikimo, įstaiga negali daryti įtakos suimtųjų (nuteistųjų) skaičiui ir nėra atsakinga už nustatyto kalinamųjų asmenų skaičiaus reikalavimo viršijimą, o jų nepriimti neturi teisinio pagrindo. Kai kurios kameros gali būti perpildytos ir vienam asmeniui tenkantis gyvenamosios patalpos plotas ne visada siekia teisės aktuose nustatytą ribą. Esant tokiai situacijai, tardymo izoliatoriaus administracija stengiasi, kad suimtieji ir nuteistieji, kurių laikymo sąlygos ne visiškai atitinka nustatytus reikalavimus, tokiomis sąlygomis būtų laikomi kuo trumpesnę laiką, t. y. atsiradus galimybei perkelti į laisvesnes kameras.

Šiaulių tardymo izoliatoriaus režiminio korpuso gyvenamosios kameros įrengtos vadovaujantis Lietuvos higienos normos HN 76:2010 „Laisvės atėmimo vietos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ ir Tardymo izoliatorių įrengimo ir eksploatavimo taisyklių, patvirtintų Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2009 m. liepos 10 d. įsakymu „Dėl Tardymo izoliatorių įrengimo ir eksploatavimo taisyklių patvirtinimo“ Nr. V-176, reikalavimais.

Pareiškėjo pretenzijos atsakovui dėl šio laikotarpio laikytinos nepagrįstomis ir nesuteikiančiomis pagrindo Šiaulių tardymo izoliatoriaus pareigūnų veiksmus pripažinti neteisėtais. Nenustačius dėl šio laikotarpio Šiaulių tardymo izoliatoriaus neteisėtų veiksmų (vienos iš viešosios atsakomybės sąlygų), pareiškėjo reikalavimas dėl žalos atlyginimo už šį laikotarpį negali būti tenkinamas.

Europos Žmogaus Teisių Teismas pasisakė, kad tam tikra kančia ar pažeminimas ? tai dažnai būdingi ar neišvengiami bausmės formos ar laisvės atėmimo priemonių elementai. Valstybė privalo užtikrinti, kad asmens įkalinimo sąlygos nepažeistų jo žmogiškojo orumo, kad priemonės vykdymo būdas ir metodas nesukeltų jam tokių kančių ir sunkumų, kurių intensyvumas viršytų neišvengiamai įkalinimui būdingą kentėjimo laipsnį. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2007 m. lapkričio 5 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. A-17-1001/2007 nurodė, kad siekiant neturtinės žalos atlyginimo, būtina nustatyti, jog tas asmuo, kuris kreipėsi teisminės gynybos, tikrai patyrė fizinį skausmą, dvasiškai išgyveno, realiai patyrė emocinę depresiją, pažeminimai buvo apčiuopiami, reputacijos pablogėjimas juntamas ir ši dvasinė skriauda, pasireiškus vienu arba keletu iš išvardintų elementų, nebuvo vienkartinio pobūdžio ar momentinė. Pareiškėjo dėstomos neturtinės žalos atsiradimą sąlygoti galinčios aplinkybės neįrodo realaus neturtinės žalos egzistavimo fakto.

Deliktinė atsakomybė yra viena iš civilinės atsakomybės rūšių, todėl jai atsirasti yra būtina nustatyti bendrosios civilinės atsakomybės sąlygų visumą, nurodytą Civilinio kodekso 6.246–

6.249 straipsniuose. Civilinio kodekso 6.271 straipsnyje numatyta viešoji atsakomybė atsiranda esant trimis sąlygoms: neteisėtiems veiksams ar neveikimui, žalai ir priežastiniam ryšiui tarp neteisėtų veiksmų (neveikimo) ir žalos. Vadinasi, reikalavimas dėl žalos atlyginimo (tiek turtinės, tiek neturtinės) privalo būti tenkinamas tik nustatius visumą viešosios atsakomybės sąlygų: pareiškėjo nurodytos valdžios institucijos neteisėtus veiksmus ar neveikimą, žalos pareiškėjui padarymo faktą ir priežastinį ryšį tarp valdžios institucijos neteisėtų veiksmų (neveikimo) ir atsiradusios žalos. Nenustačius bent vienos iš nurodytų trijų viešosios atsakomybės sąlygų, valstybei pagal Civilinio kodekso 6.271 straipsnį nekyla prievolė atlyginti turtinę ar neturtinę žalą (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 m. lapkričio 15 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-525-1355/2010). Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.250 straipsnio 1 dalis apibrėžia, kad neturtinė žala yra asmens fizinis skausmas, dvasiniai išgyvenimai, nepatogumai, dvasinis sukrėtimas, emocinė depresija, pažeminimas, reputacijos pablogėjimas, bendravimo galimybių sumažėjimas ir kita, teismo įvertinta pinigais. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.250 straipsnio taikymo teisminėje praktikoje buvo ne kartą išaiškinta, kad neturtinė žala pripažintinas ne bet koks valdžios institucijų neteisėtais veiksmais (neveikimu) asmeniui, kuris kreipėsi teisminės gynybos, padarytas neigiamas poveikis; kad neturtinė žala gali būti konstatuojama tik tada, kai nustatoma, kad poveikis buvo pakankamai intensyvus, o ne mažareikšmis ir smulkmeniškasis, kai nustatoma, kad asmuo tikrai patyrė dvasinius išgyvenimus, realiai pajautė emocinę depresiją, pažeminimai buvo apčiuopiami, reputacijos pablogėjimas juntamas ir ši dvasinė skriauda, pasireiškusi vienu arba keletu iš išvardytų elementų, nebuvo vienkartinio pobūdžio ar momentinė. Asmens patirtų dvasinių ir fizinių kančių (Civilinio kodekso 6.250 str. prasme), jei jos realiai patiriamos, poveikis asmens fizinei ir psichinei sveikatai yra skaudžiausias ir labiausiai juntamas tuo laiku, kai asmenį veikia šias kančias sukeltantys neteisėti aktai (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.271 str. prasme). Atsakovas pažymi, jog pareiškėjas į įstaigos direktorių su jokiais skundais jo kalinimo laikotarpiu nesikreipė.

Jis savo skundą grindžia abstrakčiais argumentais, reiškia bendro pobūdžio nusiskundimus, nebūtinai sąlygotus laikymo sąlygų, ir jų nepagrindžia jokiais įrodymais. Turtinė žala turi būti tikra, konkreti, įrodyta ir kiekybiškai įvertinta, pareiga įrodyti, kad tam tikra žala patirta, tenka pareiškėjui, pareiškėjas taip pat privalo pagrįsti ir įrodyti priežastinį ryšį tarp jo nurodomos žalos ir neteisėtų veiksmų (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. kovo 30 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-444-669/2011). Pareiškėjas nepateikia jokių duomenų, kurie leistų konstatuoti patirtą neturtinę žalą, kurią būtų galima susieti su asmens laikymo Šiaulių tardymo izoliatoriuje sąlygomis. Tai leidžia daryti išvadą, kad pareiškėjo teiginiai apie patirtą neturtinę žalą yra nepagrįsti. Minėta, kad nenustačius bent vienos iš viešosios atsakomybės sąlygų, valstybei neatsiranda prievolė atlyginti turtinę ar neturtinę žalą Civilinio kodekso 6.271 str. pagrindu.

Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2006-08-19 nutarime išaiškinta, kad materialioji (piniginė) kompensacija už moralinę žalą turi būti skiriama vadovaujantis visiško (adekvataus) atlyginimo principu, nes jos paskirtis – sudaryti materialias prielaidas iš naujo sukurti tai, ko negalima sugrąžinti, kuo teisingiau atlyginti tai, ko asmeniui neretai apskritai jokie pinigai ir joks materialus turtas negali atstoti. Be kita ko, konstatavo, kad asmeniui teisė į žalą, padarytos neteisėtais valstybės institucijų, pareigūnų veiksmais, atlyginimą atsiranda *tik tada*, kai įstatymų nustatyta tvarka yra konstatuojama, kad valstybės institucijos, pareigūnai atliko neteisėtus veiksmus ir kad žala asmeniui atsirado *būtent dėl tų* valstybės institucijų, pareigūnų neteisėtų veiksmų. Atsižvelgiant į teismų praktikoje pabrėžiamus neturtinės žalos instituto taikymo aspektus, siekiant nustatyti pareiškėjo reikalavimo atlyginti neturtinę žalą pagrįstumą, turi būti atsižvelgiama į konkrečias kalnimo sąlygas, turi būti įvertinti įrodymai, pagrindžiantys pareiškėjo patirtą neturtinę žalą, o ne prielaidos apie galimą teisių pažeidimą.

Nustatant atlygintinos neturtinės žalos dydį, turi būti taikomi kriterijai, nurodyti Civilinio kodekso 6.250 straipsnio 2 dalyje, iš jų ir sąžiningumo, teisingumo bei protingumo principai (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo nutartys administracinėse bylose Nr. A756-122/2010, A438-121/2009, A502-734/2009).

Sprendžiant institucijos (jos pareigūnų) veikos neteisėtumo klausimą kiekvienu konkrečiu atveju yra būtina nustatyti, kokios institucijos veiklą reglamentuojančios teisės normos buvo pažeistos ir kaip šie pažeidimai pasireiškė, t. y. neigiama tokios veikos pasekmė savaime negali būti laikoma pakankamu pagrindu konstatuoti šios veikos neteisėtumą (2007 m. spalio 23 d. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo nutartis administracinėje byloje Nr. A11-944/2007). Pareiškėjas turi įrodyti žalos faktą ir priežastinį ryšį tarp žalos ir institucijos veiksmų. Įstatymas numato, kad valdžios veikimas ar neveikimas turi tiesiogiai daryti įtaką asmenų teisėms, laisvėms ar interesams (2009 m. kovo 2 d. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo nutartis administracinėje byloje Nr. A-261-288/2009). Pareiškėjas neįrodė, kad jam buvo padaryta neturtinė žala, nes Šiaulių tardymo izoliatoriaus administracija veikė taip, kaip privalo elgtis teisės aktų nustatyta tvarka, nepateikta jokių pagrindžiančių pareigūnų kaltę dokumentų, nenustatytas tiesioginis priežastinis ryšys tarp pareigūnų veiksmų ir pareiškėjo nurodomos neturtinės žalos. Tai, kad pareiškėjas patyrė stresą ir nepatogumus, kai buvo patalpintas į Šiaulių tardymo izoliatoriaus kamerą, yra natūralu, nes kiekvienam sulaikytam asmeniui tai daugiau ar mažiau sukelia diskomfortą ar stresą. Tačiau tai nėra pagrindas priteisti neturtinę žalą. Be to, pareiškėjas nepateikė objektyvių įrodymų, nedetalizavo aplinkybių, dėl kurių patyrė tariamą neturtinę žalą, skundą grindė abstrakčiais teiginiais, nenurodė, kuo grindžiamas žalos dydis ir kaip jis apskaičiuotas. Atsakovo nuomone, pareiškėjas kreipėsi į teismą galimai siekdamas turtinės naudos, tačiau neįrodė, kad patyrė skunde nurodytus išgyvenimus, fizinius nepatogumus, papildomą diskomfortą bei gyvenimo kokybės pablogėjimą.

Pažymi, kad Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.138 straipsnyje pateiktame nebaigtiniame sąraše įtvirtinta net keletas galimų asmens teisių gynimo būdų. To paties straipsnio 8 punkte numatyta, kad asmens teisės teismas gina ir kitais įstatymų numatytais būdais. Europos Žmogaus Teisių Teismas ir Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas ne kartą pažymėjo, jog pažeidimo fakto pripažinimas taip pat yra asmens pažeistų teisių gynybos būdas, kuris yra pakankama ir teisinga satisfakcija už patirtą skriaudą. Neturtinė žala priteisiama konkrečiu atveju nustačius, kad teisės pažeidimo pripažinimo nepakanka pažeistai teisei apginti (Europos Žmogaus Teisių Teismo 2003 m. lapkričio 6 d. sprendimas byloje *M. v. Lietuva*, pareiškimo Nr. 53161/1999; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. sausio 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-2/2008; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2008 m. balandžio 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-444-619/2008). Atsakovas taip pat prašo teismo sprendžiant neturtinės žalos priteisimo pareiškėjui klausimą atsižvelgti į tai, kas aukščiau išdėstyta, bei, kad įstaiga pagal galimybes siekė įgyvendinti galiojančius teisės aktus ir nebuvo neigiamo veikimo, nukreipto išimtinai prieš pareiškėją, pareiškėjo laikymas teisės aktų neatitinkančiomis sąlygomis buvo su pertraukomis ir tik periodinis, neigiamas veikimas buvo mažareikšmis ir nesukėlęs ilgalaikių neigiamų pasekmių.

Pareiškėjo D. A. skundas tenkintinas iš dalies.

Byloje yra pateikta Šiaulių tardymo izoliatoriaus 2014 m. spalio 28 d. pažyma Nr. 69/06-5003 „Dėl D. A. laikymo Šiaulių tardymo izoliatoriuje“ (34 b. l.), iš kurios matyti, kad pareiškėjas į Šiaulių tardymo izoliatorių atvyko 2011 m. sausio 27 d. ir laikytas periodiškai iki 2013 m. sausio 24 d. Sprendžiant šioje byloje, ar atsakovo Lietuvos valstybės, atstovaujamos Šiaulių tardymo izoliatoriaus, neveikimas (pozityvios pareigos nevykdydamas) laikytinas neteisėtais valdžios institucijos veiksmais CK 6.271 straipsnio prasme, turi būti atsižvelgiama į atsakovo atsiliepime pareikštą prašymą taikyti senaties terminą.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo jurisprudencijoje yra ne kartą nurodęs, jog nagrinėjant administracinius ginčus dėl viešojo administravimo subjektų neteisėtais veiksmais padarytos žalos atlyginimo, taikytinos ne tik CK normos, reglamentuojančios deliktinę atsakomybę, bet ir šio kodekso normos, reglamentuojančios ieškinio senatį (žr., pvz., LVAT 2007 m. kovo 26 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁶-317/2007, 2010 m. birželio 14 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵²⁵-850/2010, 2011 m. balandžio 11 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵⁵⁶-150/2011). Ieškinio senatis – tai įstatymų nustatytas laiko tarpas (terminas), per kurį asmuo gali apginti savo pažeistas teises pareikšdamas ieškinį. Ieškinio senaties terminus, jų

skaičiavimo ir taikymo tvarką reglamentuojančios teisės normos yra imperatyvaus pobūdžio. Tikslus ieškinio senatį reglamentuojančių teisės normų aiškinimas ir taikymas yra itin reikšmingas, nes ieškinio senaties termino pasibaigimas reiškia asmens galimybių apginti savo teises per teismą ribojimą, kitaip tariant, teisės į priverstinį savo teisių įgyvendinimą praradimą, kuomet ginčo šalis reikalauja taikyti ieškinio senaties terminą (žr., pvz., LVAT 2011 m. balandžio 11 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵⁵⁶-150/2011, 2011 m. lapkričio 14 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁶⁶²-3116/2011).

Lietuvos Respublikos CK 1.127 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, jog ieškinio senaties terminas prasideda nuo teisės į ieškinį atsiradimo dienos; teisė į ieškinį atsiranda nuo tos dienos, kurią asmuo sužinojo arba turėjo sužinoti apie savo teisės pažeidimą. Remiantis CK 1.127 straipsnio 5 dalimi, tuo atveju, jeigu pažeidimas yra tęstinis, t. y. jis vyksta kiekvieną dieną, ieškinio senaties terminas ieškiniams dėl veiksmų ar neveikimo, atliktų tą dieną, prasideda tą kiekvieną dieną. Taigi, atsižvelgus į minėtas teisės aktų nuostatas ir į tai, kad pareiškėjas prašomą priteisti neturtinę žalą kildina iš teisės aktų reikalavimų neatitinkančių jo laikymo Šiaulių TI sąlygų, t. y. įvertinus pareiškėjo nurodomų pažeidimų pobūdį, konstatuotina, jog pareiškėjas apie savo teisių pažeidimus turėjo žinoti ir suvokti tuo metu, kai šie pažeidimai pasireiškė, todėl nuo šio momento ir skaičiuotinas senaties terminas (žr., pvz., LVAT 2013 m. sausio 15 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴⁴⁴-343/2013, 2013 m. gegužės 20 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A¹⁴⁶-307/2013 ir kt.). Pabrėžtina, jog pareiškėjas nepateikė jokių įrodymų, jog pažeidimų metu jis nežinojo ir negalėjo žinoti apie savo teisių pažeidimus.

Šiuo aspektu atkreiptinas dėmesys, kad CK 1.125 straipsnio 8 dalis nustato sutrumpintą 3 metų ieškinio senaties terminą reikalavimams dėl žalos atlyginimo. Įvertinusi minėtas aplinkybes ir tai, kad nagrinėjamu atveju pareiškėjas į teismą kreipėsi tik 2014 m. spalio 13 d. (pagal spaudą ant voko, 4 b. l.), tačiau nepateikė jokių duomenų, patvirtinančių, jog jo nurodomų pažeidimų metu jis nežinojo ir negalėjo žinoti apie galimą jo teisių pažeidimą, teismas sprendžia, kad pareiškėjas visą ginčo laikotarpį žinojo (turėjo žinoti) apie jo atžvilgiu galimai atliekamus pažeidimus, todėl pareiškėjas praleido senaties terminą reikalavimui dėl neturtinės žalos priteisimo iki 2011 m. spalio 13 d. Atsakovas, atstovaujamas Šiaulių tardymo izoliatoriaus, prašė taikyti ieškinio senatį, todėl, konstatavus, jog pareiškėjas iki ieškinio senaties termino pabaigos reikalavimui dėl neturtinės žalos priteisimo už laikotarpį iki 2011 m. spalio 13 d. nustatyta tvarka į teismą nesikreipė, pareiškėjo reikalavimui atlyginti neturtinę žalą už minėtą laikotarpį yra pagrindas taikyti ieškinio senaties terminą.

Ieškinio senaties termino pabaiga iki pareiškiant ieškinį yra pagrindas atmesti ieškinį, pasibaigus ieškinio senaties terminui asmuo praranda teisę į priverstinį pažeistų teisių gynimą teismine tvarka (CK 1.131 str. 1 d.). Dėl to tuo atveju, kai atsakovas reikalauja taikyti ieškinio senatį, tik teismui išsprendus šį klausimą ir nustatius, kad ieškinio senaties terminas nepraleistas arba praleistas dėl svarbių priežasčių, todėl atnaujintinas, ieškinio reikalavimai nagrinėjami iš esmės, t. y. tikrinamas jų teisėtumas ir pagrįstumas (CK 1.131 str. 2 d.). Remiantis CK 1.131 straipsnio 2 dalimi, jeigu teismas pripažįsta, kad ieškinio senaties terminas praleistas dėl svarbios priežasties, pažeistoji teisė turi būti ginama, o praleistas ieškinio senaties terminas atnaujinamas. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra pažymėjęs, kad klausimą, ar konkrečios ieškinio senaties termino praleidimo priežastys yra svarbios ir sudaro pagrindą jį atnaujinti, teismas turi spręsti vadovaudamasis teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principais, atsižvelgdamas į ieškinio senaties termino trukmę (bendrasis ar sutrumpintas), ginčo esmę, šalių elgesį, ieškinio senaties teisinio instituto esmę ir paskirtį bei į kitas reikšmingas bylos aplinkybes (žr., pvz., LVAT 2009 m. rugsėjo 24 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁸²²-1037/2009). Šiuo atveju pareiškėjas rašytiniame papildyme (52 b. l.) nurodė, kad jo atžvilgiu senatis negali būti taikoma, nes jo įkalinimas Šiaulių tardymo izoliatoriuje buvo tęstinis (nebuvo paleistas iš įkalinimo įstaigos), todėl teismas praleisto termino atnaujinimo klausimo ir nesprensdžia. Teismas atkreipia dėmesį, jog tai, kad pareiškėjo laisvė yra apribota, negali pateisinti 3 metų (CK 1.125 str. 8 d.) ieškinio senaties termino nesilaikymo, o pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 7 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą fundamentalų teisės principą, praleistas terminas kreiptis į teismą negali būti pateisinamas

remiantis tariamu teisės norminių aktų turinio nežinojimu. Atsižvelgiant į tai, pripažintina, kad nagrinėjamu atveju nėra pagrindo atnaujinti praleistą ieškinio senaties terminą pareiškėjo reikalavimui dėl neturtinės žalos priteisimo už laikotarpį iki 2011 m. spalio 13 d.

Byloje yra pateikta Šiaulių tardymo izoliatoriaus 2014 m. spalio 28 d. pažyma Nr. 69/06-5003 „Dėl D. A. laikymo Šiaulių tardymo izoliatoriuje“ (34 b. l.), iš kurios matyti, kad pareiškėjas laikotarpiu, kuriam senatis netaikoma, Šiaulių tardymo izoliatoriuje buvo laikomas periodiškai nuo 2011 m. spalio 13 d. iki 2013 m. sausio 24 d., t. y. 459 dienas ir pareiškėjui periodiškai tekdavo nuo 1,56 kv.m iki 7,53 kv.m gyvenamojo ploto. Tam tikrais laikotarpiais pareiškėjas buvo laikomas nepažeidžiant nustatytos vienam asmeniui kameros ploto normos, tais atvejais, kai su pareiškėju kameroje Nr. 6, 65, 82 buvo laikoma iki 6 asmenų imtinai, o kameroje Nr. 96 ir 50 kartu su pareiškėju buvo laikoma iki 5 asmenų imtinai. Iš atsakovo pateiktos pažymos negalima nustatyti, kada ir kiek laiko pareiškėjas buvo laikomas kameroje nepažeidžiant nustatytos vienam asmeniui kameros ploto normos, todėl konstatuotina, kad pareiškėjas iš viso 459 dienas buvo laikomas sąlygomis, galimai pažeidžiančiomis teisės aktais nustatytą kameros plotą vienam asmeniui, todėl Šiaulių tardymo izoliatoriaus administracija pažeidė pareiškėjo subjektinę teisę būti kalinamam kameroje, kurioje jam tektų ne mažiau nei 3,6 m² kameros ploto, t. y. neveikė taip, kaip pagal įstatymus ši institucija ar jos darbuotojai privalėjo veikti. Vertindamas pareiškėjui tenkantį asmeninės erdvės plotą, teismas atsižvelgia į plotą, skirtą kameros baldams ir kitiems įrenginiams. Kai kamerų plotai yra užstatyti suimtųjų lovomis, jose įrengti tualetai, kriauklės, pastatytas stalas, spintelė daiktams susidėti, tai suimtiesiems tenkantis plotas buvo itin mažas, suimtieji beveik neturėjo laisvos vietos, kurioje jie galėtų judėti (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. lapkričio 18 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A²⁶¹-1798/2013). Teismas atkreipia dėmesį, kad kameroje maksimaliai buvusių asmenų skaičius praktiškai visą laiką buvo didelis (9, 10, 11, 12 asmenų).

Iš atsakovo pateikto atsiliepimo matyti, kad pareiškėjo laikymo Šiaulių tardymo izoliatoriuje metu jo laikymo kameroje Nr. 56 buvo atliktas sąlygų atitikimo higienos normų reikalavimams patikrinimas. Kameroje Nr. 54, kurioje pareiškėjas buvo laikomas laikotarpiais nuo 2012-06-13 iki 2012-06-20, Šiaulių visuomenės sveikatos centro patikrinimas (patikrinimo išvados surašytos 2012-06-27 patikrinimo akte Nr. EP-229) buvo atliktas 2012-06-25. Patikrinimo akte Šiaulių visuomenės sveikatos centras konstatavo, kad reikalingas paprastas remontas, kameroje laikomi asmenys švara ir tvarka nesirūpina, nes ant sienų voratinkliai, patalpa nevalyta. Tačiau teismas atkreipia dėmesį, kad atsakovas nepaminėjo, jog Šiaulių visuomenės sveikatos centras aukščiau atsakovo nurodytame patikrinimo akte (37–43 b. l.) konstatavo, jog apgyvendinimo kameroje Nr. 54 sienos purvinos, ant sienų ir lubų pelėsis, nustatyti natūralios apšvietos ir dirbtinės apšvietos pažeidimai, nors pareiškėjas, būdamas Šiaulių tardymo izoliatoriuje, į Šiaulių tardymo izoliatoriaus direktorių dėl laikymo sąlygų ir sveikatos būklės nesikreipė (35 b. l.).

Iš administracinėje byloje esančios asmens sveikatos istorijos nuorašo (10–32 b. l.) matyti, kad pirminės gydytojų apžiūros tardymo izoliatoriuje metu 2011 m. sausio 28 d. nustatyta, jog prieš 3 metus pareiškėjas sirgęs plaučių TBC, pagijo (17 b. l.), pareiškėjas nurodė savo žalingus įpročius: rūkymą ir alkoholį (17 b. l.). Iš įrašų asmens sveikatos istorijoje matyti, kad į visus pareiškėjo nusiskundimus buvo reaguojama, pareiškėjui visada suteikiama medicininė pagalba, pagal galimybes išrašomi vaistai, suteikiamos kitos medicininės paslaugos. Tuo pačiu teismas pažymi, kad tam tikras kalinamųjų privatumo, jų judėjimo laisvės apribojimas ir su tuo susiję neigiami išgyvenimai, patyrimai paprastai yra neišvengiama kalinimo pasekmė, tačiau teigti, kad pareiškėjas, būdamas Šiaulių tardymo izoliatoriuje, tapo akivaizdžiai ligotas, nėra pagrindo.

Pagal CK 6.250 straipsnio 1 dalį, neturtinė žala – tai asmens fizinis skausmas, dvasiniai išgyvenimai, nepatogumai, dvasinis sukrėtimas, emocinė depresija, pažeminimas, reputacijos pablogėjimas, bendravimo galimybių sumažėjimas ir kt., teismo įvertinta pinigais. Neturtinės žalos atlyginimo dydžio nustatymą, kaip ir atlyginimo teisinius pagrindus, lemia šios žalos prigimtis ir objektas. Neturtinė žala atlyginama pažeidus vertybes, kurių įkainoti neįmanoma, ir pasireiškia neturtinio pobūdžio praradimais, kurie negali būti tiksliai apskaičiuojami piniginiu ekvivalentu.

Priteisiant neturtinės žalos atlyginimą vadovaujamosi teisingo žalos atlyginimo koncepcija, besiremiančia įstatymo ar teismų praktikos suformuotais vertinamaisiais subjektyviais ir objektyviais kriterijais, leidžiančiais kuo teisingiau nustatyti ir atlyginti asmeniui padarytą žalą, atkurti pažeistų teisių pusiausvyrą ir suponuojančiais pareigą preciziškai įvertinti konkrečios situacijos aplinkybes. Neturtinės žalos prigimtis lemia tai, kad nėra galimybės šią žalą tiksliai apskaičiuoti, grąžinti nukentėjusįjį į buvusią padėtį ar rasti tikslų piniginių tokios žalos ekvivalentą. Neturtinės žalos dydį nustato teismas, o ją patyręs asmuo turi pateikti teismui kuo daugiau ir kuo svarbesnių žalos dydžiui nustatyti reikšmingų kriterijų. Teismas pagal teisinius kriterijus nustato priteistiną neturtinės žalos dydį. Pareiškėjo prašoma atlyginti neturtinės žalos suma vertinama kaip nevaržanti teismo diskrecijos nustatyti neturtinės žalos dydį konkrečioje byloje ir yra tik viena reikšmingų bylai aplinkybių, į kurią teismas turi atsižvelgti. Kriterijai, į kuriuos turi atsižvelgti teismas, nustatyti įstatyme (CK 6.250 straipsnio 2 dalis). CK 6.250 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas nebaigtinis tokių kriterijų sąrašas: žalos pasekmės, žalą padariusio asmens kaltė, jo turtinė padėtis, padarytos turtinės žalos dydis bei kitos turinčios reikšmę bylai aplinkybės, taip pat sąžiningumo, teisingumo ir protingumo kriterijai.

Pažymėtina, jog neturtinės žalos dydį pagrindžiančių kriterijų sąrašas nebaigtinis, o kiekvienu konkrečiu atveju pažeidžiama skirtinga įstatymo saugoma teisinė vertybė ir neturtinė žala patiriama individualiai, tai teismas turėtų spręsti dėl materialios kompensacijos už patirtą neturtinę žalą dydžio, aiškindamasis ir vertindamas individualias bylai svarbias neturtinės žalos padarymo aplinkybes ir kitus faktus, reikšmingus nustatant tokio pobūdžio žalos dydį, atsižvelgdamas į įstatyme bei teismų praktikoje įtvirtintus ir teismo šiuo konkrečiu atveju reikšmingais pripažintus kriterijus. Neturtinės žalos atlyginimo teisinius pagrindus, dydžio nustatymą lemia šios žalos prigimtis ir objektas. Sprendžiant dėl neturtinės žalos dydžio, atsižvelgtina ir į tokias reikšmingas bendro pobūdžio aplinkybes, kaip bendrą šalies ekonominę situaciją, pragyvenimo lygį bei bendruosius teisės principus.

Atsižvelgus į pareiškėjo patirtus nepatogumus, kurių intensyvumas viršijo neišvengiamai kalinimui būdingus nepatogumus ir kurie žemina žmogiškąjį orumą, sukelia dvasines kančias, į kitus pirmiau minėtus teismų praktikoje įtvirtintus neturtinės žalos dydžio nustatymo kriterijus, vadovaujantis sąžiningumo, teisingumo ir protingumo kriterijais, darytina išvada, kad pareiškėjas patyrė neturtinę žalą (dvasinius išgyvenimus, nepatogumus, pažeminimą), kuri negali būti kompensuojama vien tik pareiškėjo teisių pažeidimo pripažinimu.

Pažymėtina, jog byloje nėra duomenų, kad Šiaulių tardymo izoliatorius būtų sąmoningai siekęs pažeisti pareiškėjo D. A. orumą ar nežmoniška su juo elgtis. Iš bylos medžiagos matyti, jog atsakovas Šiaulių tardymo izoliatorius ėmėsi visų įmanomų veiksmų, kad pareiškėjui būtų užtikrintos kuo palankesnės kalėjimo sąlygos.

Remdamasis išdėstytais argumentais, atsižvelgdamas į pirmiau aptartų faktinių ir teisinių aplinkybių visumą bei į kalinimo neatitinkančiomis teisės aktų reikalavimų sąlygomis trukmę, į laiko tarpą, kad pareiškėjas kreipėsi į teismą beveik po dvejų metų po išvykimo iš Šiaulių tardymo izoliatoriaus, į pareiškėjo patirtus nepatogumus dėl jokalinimo sąlygų, pažeidžiančių teisės aktais nustatytą kameros plotą vienam asmeniui, į atsakovo Šiaulių tardymo izoliatoriaus veiksmus, siekiant pareiškėjui užtikrinti kuo palankesnes kalėjimo sąlygas, į bendrą šalies ekonominę situaciją, pragyvenimo lygį, vadovaudamasis protingumo, sąžiningumo ir teisingumo principais, teismas konstatuoja, kad pareiškėjo patirtai neturtinei žalai, kuri kilo dėl netinkamų jo laikymo sąlygų Šiaulių tardymo izoliatoriuje, atlyginti adekvačia suma laikytina 7 500 Lt, todėl ši suma priteistina pareiškėjui iš atsakovo Lietuvos Respublikos, atstovaujamos Šiaulių tardymo izoliatoriaus.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 85–87 straipsniais, 88 straipsnio 1 dalies 4 punktu teismas,

n u s p r e n d ž i a :

Pareiškėjo D. A. skundą tenkinti iš dalies.

Priteisti pareiškėjui D. A. iš atsakovo Lietuvos valstybės, atstovaujamos Šiaulių tardymo izoliatoriaus, 7 500 Lt (septyni tūkstančiai penki šimtai Lt) / 2172,15 Eur (du tūkstančiai vienas šimtas septyniasdešimt du Eur 15 ct) neturtinei žalai atlyginti.

Sprendimas per 14 dienų nuo jo paskelbimo gali būti skundžiamas apeliacine tvarka Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui tiesiogiai arba per šį teismą.

Teisėja Laisvutė Kartanaitė